17/04/2026

Слово на Негово Светейшество Българския патриарх Даниил по случай 35-годишнината от създаването на Конституционния съд на Република България и Деня на Българската конституция

Уважаема госпожо Президент,
Уважаема госпожо председател на Конституционния съд,
Уважаеми госпожи и господа конституционни съдии,
Ваше Високопреосвещенство,
Уважаеми представители на държавността и г-н кмет на Велико Търново,
Уважаеми представители на академичната общност и юридическите професии,
Уважаеми дами и господа,
Обични в Господа братя и сестри!

Христос воскресе!

Днес, в дните на пасхална радост от победата на живота над смъртта, сме се събрали в древната престолнина Велико Търново, в историческата сграда на Учредителното събрание, за да отбележим подобаващо две събития: тридесет и петгодишнината от създаването на Конституционния съд на Република България и Деня на българската Конституция – професионален празник на юриста и съдебните служители в България. Днешното честване се случва в най-радостната седмица от годината, когато „всичко се изпълни със светлина“ (Пасхален канон), защото Истината, която беше разпъната на Кръста, възкръсна и победи греха, смъртта и неправдата.

В тази радостна и тържествена атмосфера ние си припомняме с признателност за строителите на следосвобожденска България и по-специално за народните представители от Учредителното събрание, председателствано от приснопаметния Български екзарх Антим, които събрани в тази сграда преди 147 години положиха основите на българската държавност, изковавайки Търновската конституция. Важно е да отбележим заветните думи на член 37 от Конституцията, отразяващи волята на тогавашния български законодател, която е била воля и на целокупния български народ: „Господствующа в Българското Княжество вера е православно-християнската от Източно исповедание“. Век по-късно, след период на тоталитарно управление, погазващо основните принципи на свободата на личността, съвременните български законодатели от VII Велико народно събрание, възобновиха приемствеността и отдадоха дължимото място на източно-православното вероизповедание, като традиционно в Република България (чл. 13, ал. 3, Конституция на РБ).

Като членове на светата Христова Църква ние знаем, че правото в човешкото общество е отображение на божественото право, на Божия закон, заложен у нас при сътворението на света и човека, но и изрично даден в Божественото откровение, което свидетелства, че целият закон се състои в това да постъпваме с човеците както искаме те да постъпват с нас (срв. Мат. 7:12). Не е ли това принципът, който се опитва да установи всяка една правова система, за да създаде условия и гарантира обществения мир и добруването на всяка човешка личност в обществото? Затова човешките закони, позитивното право, следва да бъде винаги в хармония с естествения закон и божественото право. Човешката история е доказала, че различните опити за постановяване на противоприродни закони, тоест законодателство, което противоречи на богосътворената човешка природа или пък за превратно

тълкуване на законите, са претърпявали крушения, довеждали са до катаклизми и сътресения, до много страдания и несправедливост в обществото. Едно от очевидните доказателства за това е и изминалият двадесети век на тоталитарни режими и законодателства – фашизъм, националсоциализъм, комунизъм, колониализъм, но и несправедливи закони в демократични общества – расизъм, сегрегация и пр. Несправедливост, от която за голямо съжаление и ние като народ и Църква бяхме потърпевши в продължение на десетилетия. Уви, опитите за постановяване на закони, които противоречат на Божия закон, продължават и до днес – в епохата на глобализма, „постмодерната деструкция“ на ценностите и радикалния абсолютизъм на индивидуалните права за сметка на общия интерес. Но, както още през IV век отбелязва великият отец на Църквата свети Йоан Златоуст, който е имал много висока юридическа култура и образованост, „не всички човешки закони са справедливи“ (PG 55, 702). Съществува и „неправедно право“ (ius iniustum). Противно на божествените закони, които са вечни и са винаги в полза на онези, за които се постановяват (PG 55, 288). Поради всичко това ролята на законодателя в една държава е изключително важна. Но също толкова важна е и ролята на Конституционния съд, който е коректив на законодателя и тълкува законите за тяхната конституционносъобразност.

Не можем да не признаем, че през последните десетилетия в нашето общество се натрупаха несправедливост и недоверие към институциите, които достигнаха критични размери. Болезненото чувство за натрупваща се неправда, за разпад на основни структурни клетки на обществото, на недоверие към институциите, на взаимно отчуждение, които нямат нищо общо с вроденото традиционно правдолюбие и сплотеност на нашия народ, задължават всички нас – светски управници, обществеици, законодатели и правоприлагащи органи, духовенство и народ – да направим с Божията помощ решителни усилия за преодоляване на несправедливостта, за постъпване с „добра съвест“ (Тим. 1:5), за търсене във всичко на първо място на „правдата Божия“ (Рим. 1:17).

С признателност бихме искали да се обърнем към Конституционния съд на Република България – институция с изключителен авторитет в българското общество, която през времето в своята тридесет и петгодишна история е проявявала висок професионализъм, честност, безпристрастност и обективност в своите тълкувателни решения. Особено ясно се проявиха през последните години редица решения на съда в защитата на обществения интерес, на националната идентичност и на естественото право, заложено в

Българската конституция.

Уважаеми госпожи и господа конституционни съдии, уважаеми юристи и представители на юридическите професии,

Бъдете уверени, че Вие винаги се намирате в нашите молитви. Светата Църква цени Вашите трудове, моли се за това Бог винаги да Ви закриля, просвещава и напътства със Своята благодат, за да служите на българската държава и българския народ, подражавайки в това служение на Едничкия Праведен Съдия – нашия Господ Иисус Христос. С почит и уважение към Вас и Вашия труд, желаем ви от сърце да продължавате да бъдете все така достойни и самоотвержени пазители на Основния закон на страната ни, като извършвате „съд праведен“ (Зах. 7:9), като защитавате конституционния ред и върховенството на закона, като пазите правата и свободите на всяка човешка личност и на всеки гражданин, като имате насърчение и подкрепа от Божието Слово: „не бойте се от лице човешко, понеже съдът е дело Божие“ (Втор. 1:17).

С благодарност за любезната покана да споделим радостта Ви в този паметен ден, както и за братолюбивото благословение и гостоприемство на нашия обичен събрат и старши член на Светия Синод Негово Високопреосвещенство Великотърновския митрополит Григорий, приветстваме всички вас, които сте се събрали днес тук – в старопрестолния Търновград, с молитвени благопожелания за здраве и сили на високоотговорното поприще, на което сте се посветили, за твърдост и решимост в отстояване на правото и на конституционния ред в скъпото ни Отечество!

Божият мир, Неговата милост и Неговата вечна правда да бъдат с всички Вас!

Честита и благословена годишнина!

Христос воскресе!

bg-patriarshia.bg